

Sygn. akt II CSK 564/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku E. Spółki Akcyjnej w G.

przy uczestnictwie J. A.

o stwierdzenie zasiedzenia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 stycznia 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy 240,- (dwieście
czterdzieści) złotych z tytułu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację uczestniczki postępowania J. A. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. Z dnia 5 lutego 2015 r., którym stwierdził nabycie przez wnioskodawcę E. S.A. w G. przez zasiedzenie służebności przesyłu na nieruchomościach opisanych szczegółowo w orzeczeniu, oddalił wniosek w pozostałym zakresie i rozstrzygnął o kosztach postępowania. W wyniku rozpoznania apelacji uczestniczki Sąd podzielił ustalenia faktyczne w sprawie oraz dokonał ocenę prawną w zakresie spełnienia przesłanek zasiedzenia służebności określonych w przepisach kodeksu cywilnego.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik uczestniczki zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie w zaskarżonym postanowieniu przepisów prawa materialnego, tj. art. 292, art. 305⁴, art. 348, art. 352 § 2, art. 176, art. 340 k.c. oraz art. 5 ust. 3 i art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. Nr 16, poz. 69 ze zm.) przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji RP przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; art. 7 i już wymienionych: art. 172, art. 292 i art. 305⁴ oraz dodatkowo art. 336 i art. 352 § 1 i 2 k.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, jak też art. 123 § 1 i art. 175 k.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę i oddalenie wniosku, a także zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pełnomocnik uczestniczki wskazał na występowanie w sprawie trzech istotnych zagadnień prawnych. Pierwsze dwa są identyczne pod względem treści i formy z zagadnieniami przedstawionymi w równolegle rozpatrywanym wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przygotowanym przez tego samego pełnomocnika, w sprawie II CSK 563/16. Zostaną więc podobnie opisane i rozpatrzone. Pierwsze zagadnienie zostało powiązane z jednoczesną potrzebą wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, z wymienieniem tych przepisów, odpowiadających dokładnie tym samym przepisom, które zostały wymienione jako podstawa zarzutów skargi kasacyjnej. Zagadnienie zostało sformułowane na niemal całą jedną stronicę maszynopisu jako jednozdaniowe pytanie, sprowadzające się do kwestii obowiązku dowiedzenia ciągłości przeniesień posiadania urządzeń energetycznych aż do posiadania ich przez uczestnika. Drugie zagadnienie prawne dotyczy wykładni art. 292 k.c. i sprowadza się do pytania, czy przedsiębiorca przesyłowy może zasiedzieć służebność, o której mowa, polegającą na uprawnieniach obejmujących dostęp do gruntu w celu wykonania robót konserwacyjnych i innych, a także w zakresie strefy ochronnej nie mającej żadnych widocznych urządzeń, wokół linii energetycznej i słupów, w strefie technologicznego korzystania.

Trzecie postawione przez skarżącą zagadnienie prawne odnosi się do wykładni art. 7, art. 172, art. 292, art. 352 i art. 305⁴ k.c., a więc powtarza przepisy, których naruszenie stanowi podstawę materialnoprawną skargi kasacyjnej. Z długiego pytania wynika, że chodzi o zbadanie, czy posiadanie służebności przesyłu wymaga uprzedniej umowy notarialnej lub decyzji wywłaszczeniowej na zajęcie nieruchomości i czy z tym wiąże się dobra lub zła wiara posiadacza.

Należy powtórzyć za uzasadnieniem postanowienia w sprawie II CSK 563/16, że mimo niezwykle obszernego i pracochłonnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi (w tej sprawie jest to blisko 30 stron tekstu) trudno zgodzić się z zawarciem w nim argumentacji, odpowiadającej utrwalonym już w orzecznictwie i doktrynie,

a przez to znanym przesłankom merytorycznym wystąpienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego według art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zwraca na to trafnie uwagę wnioskodawca w odpowiedzi na skargę kasacyjną, powołując odpowiednie orzecznictwo. W kwestii wykładni wskazanych przepisów nie ma żadnego uzasadnienia ani odwołania się do orzecznictwa wskazującego na rozbieżności interpretacyjne.

Odnosnie do pierwszego pytania, to powtarzając uzasadnienie postanowienia w sprawie II CSK 563/16, jest ono nadmiernie szczegółowe i powiązane z okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy. Skarżąca nie może się pogodzić z ustaleniami faktycznymi w rozpoznanej prawomocnie sprawie i próbuje podważyć te ustalenia przez poszukiwanie prawnych warunków następstwa prawnego przedsiębiorców i przejmowania przez nich składników należących do nich przedsiębiorstw w postaci urządzeń sieci energetycznej, nie bacząc nawet na znaczenie powszechnie znanej regulacji ustawowej z 1990 r. uwłaszczającej państwowe osoby prawne. Jednak podnoszone kwestie nie mają charakteru prawnego, tylko znaczenie faktyczne i dowodowe, a te nie podlegają ocenie w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Jest oczywiste, że w razie orzekania o zasiedzeniu służebności, która była w posiadaniu przez kilka podmiotów, konieczne było wykazanie ich następstwa prawnego w zakresie korzystania z cudzej nieruchomości w oznaczonym zakresie. Sposób ustalania takiej okoliczności podlega ogólnym regułom dokonywania ustaleń faktycznych i prawnych w każdym podobnym postępowaniu cywilnym, włącznie z opieraniem się na domniemaniach faktycznych. W licznych sprawach o zasiedzenie służebności przesyłu lub służebności gruntowej jej odpowiadającej występuje następstwo prawne przedsiębiorców przesyłowych, wynikające z ich przekształceń podmiotowych i problem poruszany obszernie przez skarżącego nie występuje w rzeczywistości prawnej. Nie przeszkadza to oczywiście, że nieraz próbuje się podważać następstwo prawne, zwłaszcza związane z przekształceniami własnościowymi dawnych przedsiębiorstw państwowych. Kwestie te zostały już jednak wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego i nie budzą wątpliwości, które dawniej występowały. Z całą pewnością, w takim ujęciu, jak problem ten przedstawiła

skarżąca nie można go sprowadzić do żadnej generalnej reguły, która odpowiadałaby pojęciu istotnego zagadnienia prawnego, mającemu po rozważeniu przynieść uniwersalne rozwiązanie, przydatne w innych rozpoznawanych sprawach. W takim zakresie, w jakim ogólne rozumienie podniesionych przepisów można było uzyskać, to już w znanym i publikowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego nastąpiło w sposób zadowalający i spełniający przesłankę przyczynienia się do rozwoju prawa.

Podobnie należy ocenić drugie zagadnienie. Przyjęcia skargi do rozpoznania nie uzasadnia pytanie o możliwość nabycia przez zasiedzenie korzystania z pasa ochronnego linii przesyłowej jako elementu służebności przesyłu. Nie ulega wątpliwości, że służebność przesyłu powinna pozwalać na korzystanie z nieruchomości w takim zakresie, w jakim jest to konieczne do prawidłowej eksploatacji linii przesyłowej. To samo można odnieść do służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Posiadanie takiej służebności zostało dopuszczone przez Sąd Najwyższy co do okresu przed wejściem w życie przepisów kodeksu cywilnego o służebności przesyłu i stanowisko takie znalazło akceptację doktryny. W konsekwencji, sformułowane zagadnienie prawne nie jest zrozumiałe, trudno bowiem przyjąć, z jakich przyczyn prowadzące do zasiedzenia posiadanie służebności przesyłu lub służebności gruntowej jej odpowiadającej miałyby mieć inny zakres niż w wypadku ustanowienia tego prawa. W tej sytuacji również nie została wypełniona przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Odnosząc się do trzeciego zagadnienia, należy przyznać wagę problemu już od samego początku pojawienia się spraw o zasiedzenie służebności przesyłu lub służebności gruntowej jej odpowiadającej, jak i o ustanowienie odpowiedniej służebności, a dzisiaj służebności przesyłu i podnoszonych zarzutów zasiedzenia. Jednak kwestia, co przyznaje pełnomocnik skarżącej jest rozpatrzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, także w niedawnych judykatach. Poza innymi należy zwrócić uwagę w szczególności na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 81/16 (Biul. SN IC 2017, nr 1, s. 12), z której wynika, że oceniając uzyskanie posiadania służebności przesyłu w dobrej lub w złej wierze należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu tego posiadania i w związku z tym jest możliwe

obalenie domniemania dobrej wiary. Zagadnienie prawne podniesione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ma zatem wystarczające wyjaśnienie, a od okoliczności i ustaleń sądu, tak jak w rozpoznawanej sprawie zależało przyjęcie spełnienia przesłanki zasiedzenia, od której wystąpienia zależała długość okresu posiadania służebności. To jednak już nie stanowiło zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych względów należało na podstawie art. 398⁹ § 2 orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw

l.n